

Özgürlüğe Sürmek: Motosiklet Kullanıcılarının Motosiklet Kullanmaya Yönelik Metaforik Algıları

Riding to Freedom: Motorcycle Users' Metaphorical Perceptions of Motorcycle Riding

Ceren BOLAT¹ , Merve ÖZYILDIRIM² ,

^{1,2}Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, Türkiye.

Öz

Motosikletin profesyonel, ticari, ulaşım ve rekreatif amaçlı kullanımları bulunmaktadır. Motosiklet, tehlikeli olmasına karşın sürücülere keyif veren ve tatmin duygusu sağlayan bir araç olduğundan rekreatif amaçlarla da kullanılmaktadır. Bireysel ve grup sürüşlerinden haz almak, sürüş deneyimi yaşayarak farklı yerleri görmek, gündelik yaşamın stresinden ve monotonluğundan motosiklet sürerek uzaklaşmak ve başka motosikletçilerle bir araya gelerek sosyalleşmek söz konusudur. Buradan yola çıkarak çalışmada, rekreatif bir faaliyet olarak motosiklet kullanan bireylerin motosiklet kullanımına ilişkin algılarının nitel araştırma yöntemiyle ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma grubunu Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan 200 motosiklet kullanıcısı oluşturmaktadır. Veriler bir olguya yönelik duygu ve düşünceleri kısa yoldan ifade etmek için kullanılan metaforlar aracılığıyla çevrimiçi ortamda anket kullanılarak toplanmıştır. İçerik analizi yöntemiyle benzer anlamlar bir araya getirilerek kategorize edilerek yorumlanmıştır. Katılımcılardan demografik bilgileri ve “motosiklet kullanmak gibidir çünkü” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar incelenerek herhangi bir benzetme içermeyen veya birden fazla benzetme içeren 29 yanıt araştırmadan çıkarılmış ve toplamda 171 yanıt ile analiz yapılmıştır. Uzman görüşü alındığında uyum %89,88 olarak hesaplanmıştır. Araştırma kapsamında 7 kategori ortaya çıkmıştır. Motosiklet kullanmanın; pozitif duygular oluşturan, özgürlük sağlayan, dikkatli olmayı gerektiren, bağımlılık yapan, olumsuzluklardan uzaklaştıran, anda kalmayı sağlayan ve risk almayı gerektiren aktiviteler olduğu ortaya koyulmuştur. En çok kullanılan metaforların özgürlük (28), uçmak (22) ve aşk (11) olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; motosiklet kullanıcılarının yaptıkları benzetmelere bakıldığında genel olarak olumlu algılar olduğu, motosiklet kullanmanın iyilik halini arttıran önemli bir etkinlik olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Motosiklet kullanıcıları, Rekreasyon, Metafor, Özgürlük.

Abstract

Motorcycles are used for professional, commercial, transportation and recreational purposes. Despite being dangerous, motorcycles are also used for recreational purposes as they are a vehicle that gives riders pleasure and a sense of satisfaction. This includes enjoying individual and group rides, seeing different places through the riding experience, escaping the stress and monotony of daily life by riding a motorcycle, and socialising by meeting other motorcyclists. Based on this, the study aims to reveal the perceptions of individuals who use motorcycles as a recreational activity regarding motorcycle use through qualitative research methods. The research group consists of 200 motorcyclists living in different provinces of Turkey. Data was collected online using a questionnaire, employing metaphors used to express feelings and thoughts about a phenomenon in a concise manner. Similar meanings were grouped together and categorised for interpretation using content analysis. Participants were asked to provide demographic information and complete the sentence, ‘Riding a motorcycle is like because’. The responses provided by the participants were examined, and 29 responses that did not contain any analogy or contained more than one analogy were excluded from the study, and a total of 171 responses were analysed. When expert opinion was sought, compliance was calculated at 89.88%. Seven categories emerged within the scope of the research. It was found that riding a motorcycle is an activity that creates positive feelings, provides freedom, requires caution, is addictive, distances one from negativity, allows one to stay in the moment, and requires taking risks. The most frequently used metaphors were freedom (28), flying (22), and love (11). In conclusion, examining the metaphors used by motorcyclists revealed generally positive perceptions, indicating that motorcycling is an important activity that enhances well-being.

Keywords: Motorcycle users, Recreation, Metaphor, Freedom.

Spor ve Bilim Dergisi 3(2):144-163

e-ISSN: 2980- 2067

Sorumlu yazar: Merve ÖZYILDIRIM,

0000-0002-0374-8992,

mervebozyildirim@subu.edu.tr

Künye: 1.Bolat, C. & Özyıldırım, M. (2025).

Özgürlüğe sürmek: Motosiklet kullanıcılarının

motosiklet kullanmaya yönelik metaforik algıları.

Spor ve Bilim Dergisi, 3(2), 144-163.

Tarihler:

Geliş: 05.07.2025

Kabul: 07.10.2025

Yayın: 17.10.2025

GİRİŞ

Rekreasyon insanların serbest/boş zamanlarında gerçekleştirdikleri, özgür bir şekilde seçilen, tatmin ve bazı ihtiyaçların karşılanmasından oluşan deneyimler olarak tanımlanmaktadır (Lauckner ve ark., 2022). Aynı zamanda insanların kâr amacı gütmeyen, gönüllü olarak gerçekleştirdikleri aktiviteler olarak da bilinmektedir (Ayhan, 2017). Bu aktiviteler gerçekleştirilirken başarı, eğlence, özsaygı ve zevk alma hedeflenmektedir (Lakmali ve ark., 2021). Bu bağlamda bireyler isteklerine göre çeşitli aktivitelere katılarak serbest zamanlarını verimli şekilde değerlendirmektedir. Motosiklet kullanımı da bu rekreatif aktivitelerden biridir. Motosiklet, riskli yapısına rağmen bireylere büyük bir keyif ve tatmin hissi sunan bir araçtır. Dolayısıyla rekreatif anlamda kullanılması mümkündür. Ardahan ve Güleç (2020a) motosikletin rekreatif amaçlı kullanımında sürüş keyfi yaşamak ve gezip görmeye vurgu yapmıştır. Benzer şekilde rekreatif olarak motosiklet kullanan bireyler için amacın varmak değil yolda olmak olduğunu söylemek mümkündür. Bunun sonucunda bireysel ve grup sürüşlerinden haz almak, sürüş deneyimi yaşayarak farklı yerleri görmek, gündelik yaşamın stresinden ve monotonluğundan motosiklet sürerek uzaklaşmak veya başka motosikletçilerle bir araya gelerek sosyalleşmek söz konusudur.

Stebbins serbest zamanı “Ciddi serbest zaman (serious leisure)”, “Proje tabanlı serbest zaman (project based leisure)” ve “Kayıtsız serbest zaman (casual leisure)” olarak üç biçimde sınıflandırmıştır. Motosiklet kullanımı, üç biçime de uygunluk göstermektedir. Motosiklet kullanımının ciddi serbest zaman faaliyeti olarak kabul edilebilmesi için, bireyin koşullar ne olursa olsun motosikleti düzenli olarak rekreasyonel amaçla kullanması gerekmektedir. Tatil dönemlerinde motosiklet kullanımı, proje tabanlı serbest zaman etkinliğine örnek sayılabilirken; bir akşamüstü veya hafta sonu motosiklet kiralama ya da bir başkasının motosiklet ödünç alma, kayıtsız serbest zaman aktivitesi olarak değerlendirilebilir. Birey, önce kayıtsız bir serbest zaman etkinliği olarak motosiklet kullanmaya başlayıp, daha sonra sürüşten keyif aldığını fark edebilir ve yetkin hissederek motosikleti kendi rekreasyonel hayatında proje tabanlı bir serbest zaman etkinliği veya ciddi serbest zaman faaliyeti olarak konumlandırabilir (Ardahan & Güleç, 2020a). Literatürde bireylerin motosiklet kullanma motivasyonları, motosiklet gruplarına üye olma nedenleri ve sosyal kimlik kuramı bağlamında motosiklet kullanımını inceleyen çalışmalar bulunmaktadır (Ardahan & Güleç, 2020a; Ertaş & Aktaş, 2017; Ertaş & Aktaş, 2019; Ertaş & Can, 2021). Ayrıca bu konularda ölçekler geliştirilmiş veya Türkçe uyarlaması yapılmıştır (Ardahan & Güleç, 2020b; Ertaş, 2020; Ertaş & Can, 2021; Uttra ve ark., 2020). Bununla birlikte; motosiklet kullanıcılarının kişilik özellikleri, profilleri, risk alma davranışlarını inceleyen

araştırmalar da bulunmaktadır (Alavcı ve ark., 2021; Ardahan & Güleç, 2020c; Uttra ve ark., 2020; Will ve ark., 2020; Yousif ve ark., 2020).

Motosiklet kullanan bireyler ile ilgili çalışmalar hem nicel araştırma yöntemleri kullanılarak hem de nitel araştırma yöntemleri ile araştırılmıştır. Nicel araştırma yöntemi kullanılan çalışmalarda mevcut durumun ortaya koyulması sebebiyle derinlemesine bir sonuç ortaya çıkmamaktadır. Bu nedenle nitel araştırmalar ile derinlemesine inceleme ihtiyacı doğmaktadır. Görüşme tekniğine ek olarak metaforların kullanılması algıların ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Metaforlar, bir olguya yönelik duygu ve düşünceleri kısa yoldan ifade etmek için kullanılmaktadır (Yetim & Kalfa, 2019). Bir kavramın, durumun ya da faaliyetin neden gösterilerek başka bir kavrama benzetilmesi olarak tanımlanan metaforlar, dünyayı anlamaya yardım eden, kişilerin kendini kavrayışına etki eden düşünce biçimidir (Cerit, 2008; Çetinkaya & Eskici, 2018; Çelikten, 2006; Geçit & Genç, 2013). Bireyler algılama, düşünme ve eylem biçimlerine göre metaforlar oluştururlar. Dolayısıyla metaforlar kişilerin bir konu hakkındaki algısını anlamada önemli bir araçtır.

Bu bilgiler doğrultusunda rekreatif bir faaliyet olarak motosiklet kullanan bireylerin motosiklet kullanımına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılması, benzer anlamların bir araya getirilerek kategorize edilmesi ve yorumlanması amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda verilen sorulara yanıt aranmıştır.

1) Motosiklet kullanıcılarının motosiklet kullanmaya yönelik metaforları nelerdir?

2) Motosiklet kullanıcılarının motosiklet kullanmaya yönelik metaforları ortak özellikleri açısından incelendiğinde hangi gruplar altında kategorize edilebilir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan model, desen, araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmanın modeli nitel araştırmadır. “*Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak*” tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2021).

Araştırma Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim, derinlemesine bilgi sahibi olmadığımız ancak farkında olduğumuz olguları araştırmaktadır. Olgubilim araştırmalarında genellikle bir olguya ilişkin bireysel algıların ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu bağlamda motosiklet kullanıcılarının motosiklet kullanmaya ilişkin algılarını ortaya çıkarmak amacıyla metaforlar kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubu Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan ve rekreatif olarak motosiklet kullanan 200 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılara ulaşmak için olasılıklı olmayan (amaçlı) örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarda kullanılan yöntem olan olasılıklı olmayan örneklemede araştırmanın derinlemesine incelenebilmesi için bilgi bakımından zengin olup araştırma sorusunu cevaplayabilecek kişilere odaklanılmaktadır (Flick, 2014). Amaçlı örnekleme yöntem türlerinden ölçüt örnekleme, kartopu örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri ile araştırma grubuna ulaşılmıştır. Ölçüt örnekleme kapsamında, motosikleti serbest zamanlarında gönüllü olarak kullanan bireyler araştırmaya dahil edilmiştir. Dolayısıyla yalnızca para kazanmak amacıyla motosiklet kullanan bireyler araştırmaya dahil edilmemiştir. Kartopu örnekleme yöntemiyle formun daha fazla kişiye ulaşması hedeflenmiştir. Bu sebeple formu dolduran kişilerin tanıdığı başka kişilere de formu iletmesi istenmiştir. Araştırma grubunun çeşitliliği artırmak amacıyla farklı illerde yaşayan, farklı motosiklet modeli kullanan ve deneyim yılı birbirinden farklı olan bireylerin dahil olmasına dikkat edilmiştir. Toplam 200 motosiklet kullanıcısı gönüllü olarak çalışmaya katılmıştır. Fakat metaforlar incelendiğinde anlam ifade etmeyen ya da birden fazla benzetme kullanan katılımcıların formları araştırma dışı bırakılmıştır. Bu sebeple 171 katılımcının dokümanı değerlendirilmiştir. Araştırmada 150 erkek (%87,71), 21 kadın (%12,28) motosiklet kullanıcısı bulunmaktadır. Yaş aralığı 18-65, yaş ortalaması $33,54 \pm 11,24$; motosiklet kullanma deneyim yılı 8 ay- 55 yıl, deneyim ortalaması ise $9,96 \pm 10,37$; en çok kullanılan model Chopper (%32,48) ve Naked (%29,46) olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Veriler 01.07.2024 ve 15.07.2024 tarihleri arasında çevrimiçi anket kullanılarak toplanmıştır. Katılımcıların motosiklet kullanmaya ilişkin sahip oldukları algıları ortaya çıkarmak için yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci

bölüm, katılımcıları tanımlayabilmek için “yaş, cinsiyet, kullandığı motosiklet türü, motosiklet kullanma deneyimi ve motosiklet kullanma amacı” sorularını içermektedir. İkinci bölümde ise metafor ile ilgili bilgi vererek farklı konulardan örnek metafor cümlesi katılımcılara sunulmuştur. Ardından katılımcılardan “motosiklet kullanmak gibidir. Çünkü” cümlesini tamamlamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tercih edilmiştir. İçerik analizinde amaç, benzer verileri belirli kavramlar ve temalar etrafında toplamak ve okuyucunun anlayabileceği bir düzende organize ederek yorumlamaktır. İçerik analizi için dört aşama bulunmaktadır. Bu aşamalar; (1) verilerin kodlanması (2) temaların (kategorilerin) bulunması (3) kodların ve temaların (kategorilerin) düzenlenmesi (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2021).

Öncelikle çevrimiçi olarak elde edilen yanıtlar Microsoft Excel programına aktarılmış ve analizler bu programda yapılmıştır. Metaforlar iki araştırmacı tarafından incelendiğinde herhangi bir benzetme içermeyen veya birden fazla benzetme içeren 29 yanıt araştırmadan çıkarılmış ve toplamda 171 yanıt analize uygun görülmüştür. Böylelikle araştırmanın verilerini oluşturan yanıtlar kodlamaya hazır hale getirilmiştir. Kodlama için iki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak veri setini yeniden incelemiştir. Tek tek derinlemesine incelenen metaforlardan benzer ve ortak anlam ifade edenler bir araya getirilerek diğer araştırmacıyla paylaşılmış, fikir birliği sağlanana kadar kodlarda düzenlemeler yapılmıştır. Ardından bütünlük sağlayacak şekilde kodların ortak noktaları değerlendirilmiş ve bu süreç sonucunda 10 kategori belirlenmiştir. İki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak metaforların tamamını belirlenen kategorilere yerleştirmiştir. Araştırmacıların kategori eşleştirmeleri karşılaştırıldığında %86 oranında benzerlik saptanmıştır. Kategorilere son hal vermeden önce kodlayıcılar arası görüş birliğini ve araştırmanın güvenilirliği sağlamış olmak adına kategori isimleri ve tüm metafor cümleleri nitel araştırma konusunda deneyimli üç araştırmacıya uzman görüşü almak için gönderilmiştir. Uzmanlardan metaforları ait olduğunu düşündüğü kategoriye yerleştirmesi istenmiştir. Hiçbir kategoriye yerleştiremeyen metafor varsa veya kategorilerde düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyorsa bunu belirtmesi istenmiştir. Güvenirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100 şeklinde önerdiği formül kullanılmıştır. Uzmanlardan elde edilen kodlamalar ile araştırmacıların oluşturduğu kodlamalar bu formül ile hesaplanarak karşılaştırılmıştır. Birinci uzman ile araştırmacılar arasında %65,24

uyum ortaya çıkmıştır. Güvenirliğin sağlanması için uzman ile araştırmacıların kodları arasında en az %80 uyum olması gerekmektedir. Birinci uzman ile bu güvenirlilik sağlanamamıştır. Dolayısı ile uzmandan alınan görüşler doğrultusunda kategoriler ve kodlamalar yeniden düzenlenmiştir. İlk aşamada oluşturulan 10 kategori ve kodlamalar düzeltilerek son halinde 7 kategori olarak tekrar ikinci uzmana gönderilmiştir. İkinci uzman ile uyum %72,68 olarak hesaplanmıştır. Kodlamalar ve kategoriler üzerinde bir kez daha düzenleme yapılmış ve veriler üçüncü kez uzmana gönderilmiştir. Üçüncü uzman ile araştırmacılar arasındaki uyum %89,88 olarak hesaplanmıştır. Uyumun %80 üzerinde olması sebebiyle kategorilere son hal verilmiş ve araştırmacının bulguları tamamlanmıştır. Kategorilerin daha iyi anlaşılması için kategorilere yerleştirilen metaforlar Tablo 2’de, kategorilerin açıklamaları Tablo 3’te, her bir kategoriye ait üç örnek metafor cümlesi değiştirilmeden Tablo 4’te sunulmuştur.

Araştırmanın geçerliğini sağlamak için araştırmacının süreci ayrıntılı şekilde sunması ve raporlaması önemlidir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu sebeple araştırmada uygulanan her bir aşama detaylıca anlatılarak süreç açık ve anlaşılır şekilde aktarılmıştır. Ayrıca bulgular başlığında katılımcıların örnek cümlelerine ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Araştırmanın Etiği

Araştırmaya başlamadan önce Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu’nun E-26428519-050.99-129800 sayılı yazısının 45 no’lu toplantısından araştırma onayı alınmıştır. Araştırma Helsinki Bildirgesi’ne uygun olarak ve katılımcılardan onam formu alınarak gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, katılımcıların “motosiklet kullanmak” kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar ve bu metaforlara ait kategoriler tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır

Tablo 1. Motosiklet kullanıcılarının “motosiklet kullanmak” kavramına yönelik oluşturduğu metaforlar

Metafor	n	Metafor	n	Metafor	n	Metafor	n	Metafor	n
Özgürlük	28	Uçmak	22	Aşk	11	Nefes almak	8	Terapi	6
Huzur	4	Rüya	3	Kuş olmak	2	Hayat	2	Meditasyon	2
Dans etmek	2	Yaşamak	2	İp cambazlığı	1	Özgürlüğü ve anı yaşamak	1	Tatil	1
Aksiyon filminde başrolü oynamak	1	Demir bir atın üzerinde gitmek	1	İpte yürümek	1	Aksiyon	1	Afyon	1
Antidepresan kullanmak	1	Doğada yürüyüş yapmak	1	İtiraf	1	Rahatlamak	1	Tutku	1
Araba kullanıcılarının camın arkasından izledikleri filmin başrolü olmak	1	En iyi dostunla dertleşmek	1	Kadın	1	Ruhu taşımak	1	Uçan halı	1
Arınmak	1	En sevdiğiniz yemek	1	Kafesten kurtulmuş kuşun hissettikleri	1	Ruhun bedenden ayrılıp korkusuzca vadilerden aşağı süzülmesi	1	Çocuk olmak	1
At binmek	1	Gondola binmek	1	Kendini özgür hissetmek	1	Ruhun özgürleşmesi	1	Uzay mekiği kullanmak	1
Başarı duygusu	1	Gökyüzünde uçmak	1	Kendini sakinleştirmek	1	Rus ruleti	1	Bütün sorunlarınızdan arınmak	1
Beyninizin şalterini indirmek	1	Hayal kurmak	1	Kumar oynamak	1	Şarj olmak	1	Vahşi yaşamda hayatta kalmak	1
Bir aslanı eğitip, onunla birlikte ava çıkmak	1	Özgürlüğü tatmak	1	Kuş gibi uçmak	1	Rüzgar	1	Vip	1
Bir kadını sevmek	1	Hayatımda kendime yaptığım en güzel armağan	1	Kuş	1	Rüzgara dokunmak	1	Yaşadığımı hissetmek	1
Birini sevmek	1	Hayatın farklı bir köşesinden bakmak	1	İlaç	1	Rüzgarda kanat çırpamak	1	Yaşam tarzı	1
Bulutlarda gezinmek	1	Hayattaki ilkler	1	Kuş olup denizler üzerinde uçmak	1	Rüzgarla dans etmek	1	Bulutların arasında süzülme	1

Matematik	1	Lunaparkta olmak	1	Kuş olup uçmak	1	Sahilde dolaşmak	1	Yaşayamadığın çocukluğunu yaşamak	1
Süzülmek	1	Meydan okumak	1	Müzik	1	Sessizlik	1	Yazın ferahlatan bir bahar rüzgarı	1
Özgürce yaşamak	1	Neşe	1	Orkestra yönetimi	1	Sigara veya alkol	1	Yeni alınmış oyuncak	1
Oksijen	1	Ölümlerle dans etmek	1	Özgürce uçmak	1	Soyutlanmak	1	Yüzleşme	1
Zirve	1							Toplam	171

Tablo 1’de motosiklet kullanıcılarının tekrar eden metaforlarla birlikte toplamda 171 metafor kullandığı görülmektedir. En çok kullanılan metaforlar sırasıyla; özgürlük (28), uçmak (22), aşk (11), nefes almak (8), terapi (6), huzur (4), rüya (3), meditasyon (2), yaşamak (2), kuş olmak (2), hayat (2) ve dans etmek (2) metaforlarıdır.

Tablo 2. Metafor kategorileri ve açıklamaları

Kategori Adı	Kategori Açıklaması
Pozitif Duygular Oluşturan Bir Aktivite	Motosiklet kullanmanın kişilerde mutluluk, heyecan, keyif gibi duyguların yanı sıra güçlü ve özel hissettirmesine bağlı olarak pozitif duyguları ortaya çıkardığını ifade eden metaforları içermektedir.
Özgürlük Sağlayan Bir Aktivite	Motosiklet kullanmanın; kuş gibi doğrudan rüzgar ile temas edebilme olanağı sağlaması, yapılacak aktivitelere ve gidilecek yerlere yönelik sınırları ortadan kaldırması sayesinde kişiyi özgür hissettirdiğini ifade eden metaforları içermektedir.
Dikkatli Olmayı Gerektiren Bir Aktivite	Motosiklet kullanmanın, hassasiyet, dikkat ve yola odaklanma gerektirdiğini ifade eden metaforları içermektedir.
Bağımlılık Yapan Bir Aktivite	Motosiklet kullanan bireylerin doyumsuz hissettiğini, motosiklet olmadan yapamadığını, motosiklete bağımlı hale geldiğini ifade eden metaforları içermektedir.
Olumsuzluklardan Uzaklaştıran Bir Aktivite	Motosiklet kullanmanın, kişiyi günlük problemlerinden ve dertlerinden uzaklaştırdığını ifade eden metaforları içermektedir.
Anda Kalmayı Sağlayan Bir Aktivite	Motosiklet kullanmanın, zihni sadece o ana odaklayarak sürmeyi, etraftaki her şeyin ve olup bitenlerin farkında olmayı sağladığını ifade eden metaforları içermektedir.
Risk Almayı Gerektiren Bir Aktivite	Motosiklet kullanmanın, ölümlerle sonuçlanma ihtimalinin olduğunu ve sürücülerin hata yapma şansının olmadığını ifade eden metaforları içermektedir.

Tablo 2’de benzer anlam ifade eden metaforların bir araya getirilerek oluşturduğu kategorilerin açıklamaları bulunmaktadır.

Tablo 3. Anlamları açısından metafor kategorileri, kullanılan metaforlar ve metafor sayıları

Kategori Adı	Metaforlar	Farklı Metafor Sayısı	Toplam Metafor Sayısı	Metafor Yüzdesi
Pozitif Duygular Oluşturan Bir Aktivite	Aşk (6), bir aslanı eğitip onunla birlikte ava çıkmak, bulutların arasında süzülme, en iyi dostunla dertleşmek, gondola binmek, hayat, hayatımda kendine yaptığım en güzel armağan, hayatın farklı bir köşesinden bakmak, hayattaki ilkler gibidir, ilaç, kendini özel hissetmek, lunaparkta olmak, meditasyon, müzik, nefes almak (3), neşe, özgürlüğü tatmak, özgürlük (4), rüya, terapi, uçmak, yaşam tarzı, yaşamak, yazın ferahlatan bahar rüzgarı, yeni alınmış oyuncak	25	35	%20,46
Özgürlük Sağlayan Bir Aktivite	Afyon, arınmak, at binmek, bulutlarda gezinmek, çocuk olmak, demir bir atın üzerinde gitmek, doğada yürüyüş yapmak, gökyüzünde uçmak, hayal kurmak, huzur (3), kuş, kuş olmak (2), kuş olup denizler üzerinde uçmak, kuş olup uçmak, nefes almak (2), özgürce uçmak, özgürce yaşamak, özgürlüğü ve anı yaşamak, özgürlük (17), ruhun bedenden ayrılıp korkusuzca vadilerden aşağı süzülmesi, ruhun özgürleşmesi, rüzgarda kanat çırpma, sahilde dolaşmak, süzülme, terapi, uçan halı, uçmak (19), vip, yaşamak	29	67	%39,18
Dikkatli Olmayı Gerektiren Bir Aktivite	Araba kullanıcılarının camın arkasından izledikleri filmin başrolü olmak, aşk, bir kadını sevmek, ip cambazlığı, kadın, rüya, soyutlanmak, uzay mekiği kullanmak, vahşi yaşamda hayatta kalmak	9	9	%5,26
Bağımlılık Yapan Bir Aktivite	Aşk (4), en sevdiğiniz yemek, kumar oynamak, oksijen, rüzgâr, sigara veya alkol, tutku, zirve	8	11	%6,43
Olumsuzluklardan Uzaklaştıran Bir Aktivite	Antidepresan kullanmak, huzur, kafesten kurtulmuş kuşun hissettikleri, nefes almak (2), özgürlük (6), rahatlamak, şarj olmak, tatil, terapi (4), uçmak, bütün sorunlarınızdan arınmak, yaşayamadığın çocukluğu yaşamak	12	21	%12,28
Anda Kalmayı Sağlayan Bir Aktivite	Aksiyon filminde başrolü oynamak, beyninizin şalterini indirmek, dans etmek (2), hayat, kendini sakinleştirmek, kuş gibi uçmak, meditasyon, nefes almak, özgürlük, ruhu taşımak, rüya, rüzgara dokunmak, rüzgarla dans etmek, sessizlik, uçmak	15	16	%9,35
Risk Almayı Gerektiren Bir Aktivite	Aksiyon, başarı duygusu, birini sevmek, ipte yürümek, itiraf, matematik, meydan okumak, orkestra yönetimi, ölümle dans etmek, rus ruleti, yaşadığını hissetmek, yüzleşme	12	12	%7,07

*Parantez içerisindeki sayılar metaforların içinde oldukları kategoride kaç defa kullanıldığını göstermektedir.

Motosiklet kullanımına ilişkin oluşturulan metaforların anlamları göz önünde bulundurularak; pozitif duygular oluşturan bir aktivite, özgürlük sağlayan bir aktivite, dikkatli olmayı gerektiren bir aktivite, bağımlılık yapan bir aktivite, olumsuzluklardan uzaklaştıran bir aktivite, anda kalmayı sağlayan bir aktivite ve risk almayı gerektiren bir aktivite olarak toplamda 7 kategori oluşturulmuştur. Metafor yüzdeleri incelendiğinde en fazla metaforun %39,18 ile Özgürlük Sağlayan Bir Aktivite kategorisinde olduğu görülmektedir. Kalan kategoriler için metafor yüzdeleri sırası ile Pozitif Duygular Oluşturan Bir Aktivite (%20,46), Olumsuzluklardan Uzaklaştıran Bir Aktivite (%12,28); Anda Kalmayı Sağlayan Bir Aktivite (%9,35); Risk Almayı Gerektiren Bir Aktivite (%7,07); Bağımlılık Yapan Bir Aktivite (%6,43); Dikkatli Olmayı Gerektiren Bir Aktivite'dir (%5,26).

Tablo 4. Metafor kategorileri ve kategorilere ait örnek cümleler

Kategori Adı	Örnek Cümleler
Pozitif	Aşk gibidir çünkü mutlu ediyor.
Duygular Oluşturan	Gondola binmek gibidir çünkü uçuşunuzu hissedersiniz içiniz kıpır kıpır olur.
Bir Aktivite	Müzik gibidir çünkü ruhunu besler, sana kendini iyi hissettirir, seni olmak istediğin yerlere götürür.
Özgürlük Sağlayan Bir Aktivite	Kuş olup denizler üzerinde uçmak gibidir çünkü rüzgarı bu nebze hissetmek kuşlara ve motosikletlilere özgüdür. Özgürlük gibidir çünkü rüzgarın tene teması özgürlüğümüzün simgesini temsil ediyor.
	Uçan halı gibidir çünkü kendini özgür hissediyorsun, rüzgarı hissederek gidiyorsun.
Dikkatli Olmayı Gerektiren Bir Aktivite	Uzay mekiği gibidir çünkü her an önünüze bir şey çıkabilir, her an tetikte olmanız gerekir. Soyutlanmak gibidir çünkü tüm dikkatinizi sürüşe vermek zorundasınız. Vahşi yaşamda hayatta kalmak gibidir çünkü dışsal tehlikelerin nereden geleceği belli olmaz ve bir araç sürücüsünden 10 kat daha dikkatli olmak gerekir.
Bağımlılık Yapan Bir Aktivite	En sevdiğiniz yemek gibidir çünkü ne kadar kullanırsanız kullanın tadına doyamazsınız. Kumar oynamak gibidir çünkü motor kullanmayı sonucu ne olursa olsun bırakamazsınız. Aşk gibidir onsuz yapamazsınız.
Olumsuzluklardan Uzaklaştıran Bir Aktivite	Uçmak gibidir çünkü her şeyden arındığım andır. Nefes almak gibidir çünkü içimizde biriken, hayatımızdaki tüm sıkıntıları geride bırakır. Kafesten kurtulmuş kuşun hissettikleri gibidir çünkü arabanın, şehrin bunaltısını kafes olarak düşünürsek motosikletle kendimizi bu problemlerden uzaklaştırırız.
Anda Kalmayı Sağlayan Bir Aktivite	Meditasyon gibidir çünkü sürüş sırasında zihin sadece ana odaklanır, geçmiş ve geleceğe ilişkin düşünceler yoktur. Beyninizin şalterini indirmek gibidir çünkü motosiklet kullanırken sadece yola odaklanırsınız, başka bir şey düşünmezsiniz. Uçmak gibidir çünkü o anda beyindeki bütün düşünce ve fonksiyonlar ana kilitlenir.
Risk Almayı Gerektiren Bir Aktivite	Rus ruleti gibidir çünkü şans her zaman yüzünüze gülmeyebilir. Ölümle dans etmek gibidir çünkü en ufak bir hatamızda affı yoktur. Aksiyon gibidir çünkü ölümle hep burun burunasın.

Tablo 4’te her kategoriye ait metaforlar için üçer tane örnek cümle seçilerek orijinal haliyle verilmiştir.

Şekil 1. Katılımcıların oluşturduğu metaforlara ait kelime bulutu

TARTIŞMA

Bu araştırmada rekreatif olarak motosiklet kullanan bireylerin motosiklet kullanmaya yönelik metaforik algıları araştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre 171 metafor kapsamında 102 farklı metafor oluşturulduğu ve en çok kullanılan metaforların özgürlük (28), uçmak (22) ve aşk (11) olduğu tespit edilmiştir. Benzer anlam ifade eden metafor cümleleri kategorize edildiğinde; özgürlük sağlayan bir aktivite (67), pozitif duygular oluşturan bir aktivite (35), olumsuzluklardan uzaklaştıran bir aktivite (22), anda kalmayı sağlayan bir aktivite (16), risk almayı gerektiren bir aktivite (12), bağımlılık yapan bir aktivite (4) ve dikkatli olmayı gerektiren bir aktivite (9) olmak üzere 7 farklı kategori ortaya çıkmıştır. En çok metaforu içeren kategoriler; özgürlük sağlayan bir aktivite (%39,18), pozitif duygular oluşturan bir aktivite (%20,46) ve olumsuzluklardan uzaklaştıran bir aktivite (%12,28) kategorileridir.

Özgürlük sağlayan bir aktivite kategorisinde ‘‘Afyon, arınmak, at binmek, bulutlarda gezinmek, çocuk olmak, demir bir atın üzerinde gitmek, doğada yürüyüş yapmak, gökyüzünde uçmak, hayal kurmak, huzur (3), kuş, kuş olmak (2), kuş olup denizler üzerinde uçmak, kuş olup uçmak, nefes almak (2), özgürce uçmak, özgürce yaşamak, özgürlüğü ve anı yaşamak, özgürlük (17), ruhun bedenden ayrılıp korkusuzca vadilerden aşağı süzülmesi, ruhun özgürleşmesi, rüzgarda kanat çırpma, sahilde dolaşmak, süzülme, terapi, uçan halı, uçmak (19), vip, yaşamak’’ olmak üzere toplam 67 metafor üretildiği görülmektedir. Bireylerin serbest zamanda algıladıkları özgürlük ve mutluluk düzeylerinin fazla olduğu, serbest zamanda algılanan

özgürlüğün bireylerin mutluluğunu etkilediği ve serbest zaman doyumu ve özgürlüğün birbirini destekleyen iki kavram olduğu görülmektedir (Kodaş ve ark., 2015; Yumuk, 2019). Motosiklet kullanıcılarının en çok bu kategoriye metafor ürettiği göz önünde bulundurulduğunda, motosiklet kullanmanın özgürlük sağlayan ve özgür hissettiren bir aktivite olduğu, motosiklet kullanımına motive eden en büyük faktörün bireylere mutluluk ve doyum sağlayan özgürlük kavramı olduğu söylenebilir. Literatürde de benzer biçimde, motosiklet kullanıcılarının motivasyon kaynaklarından birinin özgürlük hissi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Ardahan & Güleç, 2020a). Türkay ve ark. (2024), rekreatif etkinlik olarak yapıldığında karavan turistlerini ağırlıklı olarak “özgürlük” temasının motive ettiğini ve karavan turistlerinin karavanla seyahati “yolda olma” isteği olarak gördüklerini tespit etmişlerdir. Araştırma sonuçları, araçlarla gerçekleştirilen seyahatlerin ve yolculukların bireylere özgür hissettirdiğini destekler niteliktedir.

Pozitif duygular oluşturan bir aktivite kategorisinde; “aşk (6), bir aslanı eğitip onunla birlikte ava çıkmak, bulutların arasında süzülme, en iyi dostunla dertleşmek, gondola binmek, hayat, hayatımda kendine yaptığım en güzel armağan, hayatın farklı bir köşesinden bakmak, hayattaki ilkler gibidir, ilaç, kendini özel hissetmek, lunaparkta olmak, meditasyon, müzik, nefes almak (3), neşe, özgürlüğü tatmak, özgürlük (4), rüya, terapi, uçmak, yaşam tarzı, yaşamak, yazın ferahlatan bahar rüzgarı, yeni alınmış oyuncak” olarak toplam 35 metafor üretildiği görülmektedir. Bireylerin motosiklet kullanma nedenlerinin araştırıldığı bir çalışmada, bireylerin motosiklet kullanarak doğayı keşfedebilmeleri ve doğada olabilmeleri, istedikleri yerlere gidebilmeleri, günlük rutinden uzaklaşabilmeleri ve en önemlisi kişilerin kendini yenilenmiş ve tazelenmiş hissetmeleri sebebiyle motosiklet kullandığı belirtilmiştir (Ardahan & Güleç, 2020a). Bu durum bireylerin neden pozitif duygular içeren metafor ürettiklerini destekler niteliktedir. Ayrıca birçok çalışmada rekreasyonel etkinliklerin kişilerin mutluluk, yaşam doyumu, iyi oluş gibi pozitif duygu durumlarına katkıda bulunduğu ortaya konulmuştur (Şen, 2022; Saka ve ark., 2023; Yılmaz ve ark., 2024). Benzer şekilde bu durum açık alan rekreatif etkinliklerine katılan bireyler için de geçerlidir (Eryılmaz & Unur, 2019; Koba & Alkan, 2023; Güvenol ve ark., 2024). Dolayısıyla katılımcıların motosiklet kullanımının pozitif duygular oluşturduğu yönündeki algılarının açık alanda gerçekleştirilen aktivitelerin motive edici olması ve iyi hissettirmesi olduğu düşünülmektedir.

Olumsuzluktan uzaklaştıran bir aktivite kategorisinde “antidepresan kullanmak, huzur, kafesten kurtulmuş kuşun hissettikleri, nefes almak (2), özgürlük (6), rahatlamak, şarj olmak, tatil, terapi (4), uçmak, bütün sorunlarınızdan arınmak, yaşayamadığın çocukluğu

yaşamak” olarak toplam 21 metafor bulunmaktadır. Katılımcıların yanıtlarına bakıldığında günlük sorunlardan uzaklaşmak amacıyla motosiklet kullandıkları görülmüştür. Rekreasyon kelimesinin kökeni Latince’den gelen “yenilenmek” anlamını taşımaktadır. Rekreasyon ile iş yaşamının rutin ve stresli yapısının veya yaşam alanlarındaki çevresel faktörlerin olumsuz yönde etkilemiş olduğu ruh sağlığını yeniden kazanmak amaçlanmaktadır (Karaküçük, 2008). Bu sebeple rekreatif amaçla motosiklet kullanmanın kişileri olumsuzluklardan uzaklaştıran bir aktivite olduğu düşünülmektedir. Ardahan ve Güleç (2020b), bireylerin motosiklet kullanma motivasyonlarından birinin “kalabalıktan ve stresten uzaklaşmak” olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuçlar araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Ayrıca doğayla etkileşim halinde olmanın, insanların olumlu ruh halini artırdığı, olumsuz hisleri azalttığı ve psikolojik refahı iyileştirdiği belirtilmiştir (Bratman ve ark., 2015; Korpela ve ark., 2014; McMahan & Estes, 2015). Motosiklet kullanımının açık havada gerçekleştiriliyor olmasının da kişilerin olumsuz duygulardan uzaklaşmasında etkili olduğu söylenebilir. Alim ve Razak (2024), araştırmalarında hem fiziksel hem de zihinsel refahı destekleyici bir atmosfer yaratmak için açık hava rekreasyonel aktivitelerinin üniversite sağlık programlarına dahil edilmesinin önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Anda kalmayı sağlayan bir aktivite kategorisinde “aksiyon filminde başrolü oynamak, beyninizin şalterini indirmek, dans etmek (2), hayat, kendini sakinleştirmek, kuş gibi uçmak, meditasyon, nefes almak, özgürlük, ruhu taşımak, rüya, rüzgara dokunmak, rüzgarla dans etmek, sessizlik, uçmak” olmak üzere toplam 16 metafor bulunmaktadır. Anda kalmak akış deneyimi ile açıklanabilir. Akış deneyimi, kişinin o anda yaşadığı sürece tamamen kendini kaptırdığı, keyfin kendiliğinden gerçekleştiği ve odağın yoğun olduğu bir deneyim olarak tanımlanmıştır. Akış deneyimi yaşayan bireyler, zamanın ve mekanın farkındalığını yitirir; buna karşın dikkatlerini tamamen etkinliğe yoğunlaştırır (Csikszentmihalyi, 2017). Abutaliboy ve Türkay (2021), motosikletle seyahat eden turistler için deneyimin motivasyon sağlayan unsurlardan biri olduğunu ve deneyim boyutunun, sürüşü hissetme ve yolda olmayı ifade ettiğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Frash ve ark. (2018), sürüş sırasındaki akışın motivasyon sağladığını ve bu yüzden önem taşıdığı belirtmişlerdir. Mancin ve ark. (2025), motosiklet yarışçıları ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında rekabet seviyeleri ne olursa olsun, motosiklet yarışçılarının benzer düzeyde eğilimsel akış ve heyecan arama davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir. Akçakese ve ark. (2024), doğa temelli boş zaman aktivitelerinde doğayla ilişki, akış deneyimi ve çevresel davranışları incelemiş; araştırmaları sonucunda doğayla ilişkili olmanın akış deneyimini

önemli ölçüde artırdığını ve bireylerin doğal çevreleriyle daha derinlemesine etkileşime girmelerini sağladığını tespit etmişlerdir. Hangi amaçla ya da kim tarafından kullanıldığı farklılık gösterse de motosiklet kullanıcılarının akış deneyimi ve anda kalma isteği olduğu görülmektedir. Bu çalışmada bireylerin motosiklet sürerken anda kalmayı sağlayan metaforlar oluşturmaları bu sonuçlarla ilişkilendirilebilir.

Risk almayı gerektiren bir aktivite kategorisinde ‘‘aksiyon, başarı duygusu, birini sevmek, ipte yürümek, itiraf, matematik, meydan okumak, orkestra yönetimi, ölümle dans etmek, rus ruleti, yaşamadığını hissetmek, yüzleşme’’ olmak üzere toplam 12 metafor bulunmaktadır. Risk algısı, bireylerin riski göze alması ve sonuçlarına dair algılarını ifade etmektedir (Kern ve ark., 2014). Saçlı ve Kahraman (2019), çalışmalarında açık alan rekreasyonu olarak yamaç paraşütüne katılan bireylerin motivasyonlarının ‘‘özgürlük’’, ‘‘heyecan’’, ‘‘gökyüzünden bakmak’’, ‘‘macera’’, ‘‘risk alma’’, ‘‘yükseklik korkusunu yenme’’, ‘‘huzur bulma’’ ve ‘‘farklılaşma isteği’’ olduğunu tespit etmişlerdir. Katılımcıların, risk almayı sevdikleri, kriz durumlarını yönetebildikleri ve bu aktiviteyi gerçekleştirmekten memnun olduklarını belirtmişlerdir. Alavcı ve ark. (2021), risk algısının, kişilik özellikleri ile birlikte incelendiğinde motosiklet kullanım tarzı ile ilişki olduğunu belirtmiştir. Jackson ve ark. (2023), kendine olan güvenin, özellikle yüksek risk ve belirsizlik düzeyleriyle karakterize edildiğini ve kişinin yeteneğinin sorgulanmasına yol açabilen macera ortamları için önemli olabileceğini belirtmişlerdir. Motosikletçilerin sürüşe yönelik temel motivasyonu, macera arayan bireylerin virajlı yollar gibi zorluklardan heyecan duymasıdır (Broughton, 2008; Ertaş & Aktaş, 2022). Motosiklet kullanıcılarının, motosiklet kullanmanın riskli olduğunu düşündüğü ancak sonuçlarını göze alarak kullanıma devam ettikleri görülmektedir. Bunun sebebinin yapılan aktivitenin kişilerde risk almaya değer duygular oluşturduğu söylenebilir. Ertaş ve Can (2021) örneklem grupları arasında kişilik, kültür, yaş ve eğitim seviyesi gibi farklılıklar olması ile risk alma eğiliminin değişkenlik gösterebileceğini belirtmiştir. Bu nedenle çalışma kapsamındaki motosiklet kullanıcılarının bireysel özelliklerinin bu kategorinin oluşmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Bağımlılık yapan bir aktivite kategorisinde ‘‘aşk (4), en sevdiğiniz yemek, kumar oynamak, oksijen, rüzgar, sigara veya alkol, tutku, zirve’’ olarak toplam 11 metafor üretilmiştir. Kişiler, serbest zamanlarında gerçekleştirdikleri etkinlikleri değerli bulup onayladığında, kişisel ya da duygusal bağlılık hissedebilir (Kim ve ark., 1997). Tikhonov ve ark. (2024), eğlence amaçlı oyun oynayanlar ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında bağımlılık geliştirme risk grubuna

girebilecekleri sonucuna ulaşmışlardır. Bağımlılık yapan bir aktivite kategorisindeki metaforlar arasında “tutku” nun yer alması, Szabo ve ark. (2024)’nın tutkunun egzersiz bağımlılığı riskiyle bağlantılı olduğunu belirttiği çalışması ile desteklenmektedir. Katılımcıların serbest zamanlarında isteyerek, severek ve sürekli olarak yaptıkları bu etkinliği olumlu duygularla gerçekleştirmelerinin motosiklet sürmeyi değerli kıldığı ve bu nedenle bağımlılık yapan bir aktivite olarak görüldüğü söylenebilir. Benzer şekilde Aksu (2024), doğa temelli etkinliklerin bireylerin iyilik halini geliştirmesi için aktif katılımın önemli olduğunu ve açık alan rekreasyonunun halk sağlığı, sosyal bağlılık ve bireysel zindelik gibi alanlarda kullanılabilecek etkin bir araç olduğunu tespit etmiştir. Motosiklet sürmenin bireylerin iyilik halini geliştirmesinin onların bu aktiviteye katılımlarını sıklaştırdığı dolayısıyla motosiklet sürmeyi de bağımlılık yapan bir aktivite olarak görmelerini sağladığı bu şekilde açıklanabilir. Bu sonuçlar doğrultusunda katılımcıların motosiklet sürmenin sürekli tekrarlanmak istemesi ve sürekli hale gelmesini olumlu olarak gördükleri düşünülmektedir.

Dikkatli olmayı gerektiren bir aktivite kategorisinde “araba kullanıcılarının camın arkasından izledikleri filmin başrolü olmak, aşk, bir kadını sevmek, ip cambazlığı, kadın, rüya, soyutlanmak, uzay mekiği kullanmak, vahşi yaşamda hayatta kalmak” olmak üzere toplamda 9 metafor bulunmaktadır. Katılımcıların motosiklet kullanmakla ilgili her ne kadar olumlu düşüncelere sahip olsalar da tehlike arz edebileceğini ve dikkatli olunması gerektiğini düşündükleri buna rağmen motosiklet kullanmaktan keyif aldıkları anlaşılmaktadır. Motosiklet kullanıcılarının bizzat yaşadığı ya da şahit olduğu, kendilerine ait ya da yolda olan diğer araç sahiplerine ait anlık hatalarla oluşan kazalar sebebiyle motosiklet sürmenin dikkatli olmayı gerektirdiğini düşündükleri söylenebilir. Gülbahar (2024), araştırmasında elektrikli bisiklet ve motosiklet kazalarına karışan bireylerde dikkat eksikliğinin kazalarla yakından ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca sürücüler araç kullanırken genellikle otoyollar gibi uzun, monoton ve düz yollarda meydana gelen bir durum olan yol hipnozu yaşamaktadır. Bu durum psikolojik olarak sürüş güvenliğini ciddi bir şekilde tehdit etmekte ve bu süreçte bilinçli farkındalık azalıp bilinçaltı devreye girmektedir. Böylece sürekli dikkat ve hızlı karar almanın sürüş koşullarında potansiyel kaza risklerini arttırdığı görülmektedir (Abdulahitoğlu & Abdulvahitoğlu, 2024). Bu çalışmalar dikkat unsurunun araç sürüşleri için çok önemli bir nokta olduğunu ve sürücülerin bu koşulların farkında olduğu sonuçlarını destekler niteliktedir.

SONUÇ

Katılımcıların “motosiklet kullanmak” kavramı ile ilgili algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada motosiklet kullanıcılarının yaptıkları benzetmelere bakıldığında genel olarak olumlu algılar görülmektedir. Rekreatif olarak motosiklet kullanmanın kişilerde olumlu duygular oluşturmada, olumsuz düşüncelerden uzaklaştırması, özgür hissettirmesi ve anda kalmayı sağlaması rekreasyon kavramının çıktıları ile uyumaktadır. Dolayısıyla motosiklet kullanmanın iyilik halini arttıran önemli bir etkinlik olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada aynı metaforlar kullanılmasına rağmen birbirinden farklı tanımlar olduğu görülmüştür. Her bireyde motosiklet sürmenin farklı hisler uyandırdığı, her bireyin motosiklet kullanma motivasyonunu farklı ifade etmesinin buna sebep olduğu düşünülmektedir. Son olarak, bu çalışmada önceki çalışmalarla benzer bulgular elde edilmesi motosiklet kullanan bireylerin farklı kişiliklerde olsalar dahi motosiklet kullanımı konusunda ortak duygu ve düşüncelere sahip olduklarını göstermiştir.

Sonraki çalışmalarda nitel ve nicel araştırma yöntemleri bir arada kullanılarak daha güçlü sonuçlar elde edilebilir. Cinsiyet açısından erkekler ve kadınlar ile ayrı ayrı görüşmeler yapılarak ortak ve farklı temalar ortaya çıkarılabilir. Tercih edilen motosiklet modeline göre kişilik özellikleri ve çeşitli değişkenler açısından inceleme yapılabilir. Ayrıca grup ve bireysel sürüş yapan bireylerin karşılaştırmalı olarak motivasyonel faktörleri araştırılabilir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmaya vakit ayırıp katılan tüm katılımcılara ve uzman görüşü olarak katkıda bulunan Sayın Müge SARPER, Gökhan ÇAKMAK ve İhsan SARI’ ya teşekkür ederiz.

Etik Beyanı

Bu çalışma, Helsinki Bildirgesinde yer alan ilkeler doğrultusunda yürütülmüş ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu’nun E-26428519-050.99-129800 sayılı, 13.06.2024 tarihli kararı ile onaylanmıştır.

Yazar Katkıları

İki yazarda eşit oranda katkı sağlamıştır.

Yazar Notu

Bu araştırma 19-21 Kasım 2024 tarihleri arasında Isparta’da düzenlenen 6. Uluslararası Genç Araştırmacılar Öğrenci Kongresi’nde online sözlü bildiri olarak sunulmuş sosyal bilimler alanında 1.lik ödülüne layık görülmüştür. Araştırmanın şu anki hali, kongre bildiri kitabında

basılmış “Özgürlüğe Sürmek: Motosiklet Kullanıcılarının Motosiklet Kullanmaya Yönelik Metaforik Algıları” başlıklı bildirinin genişletilmiş halidir.

KAYNAKLAR

- Abdulahitoğlu, A., & Abdulvahitoğlu, A. (2024, Aralık 6-8). *Trafik kazalarını önleme stratejileri: Yol hipnozuna neden olan faktörlerin çok kriterli karar verme yaklaşımı ile analizi*. UMTEB – XVI International Scientific Research Congress, Adana, Türkiye. <https://www.umteb.org/books>
- Abutalıbov, N. ve Türkay, O. (2021). Motosikletle seyahat edenlerin bakımı için kritik motivasyon unsurlarının önemi belirgindir. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(46), 1169-1184. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.866820>
- Akçakese, A., Demirel, M., Yolcu, A. F., Gümüş, H., Ayhan, C., Sarol, H., ... & Stoica, L. (2024). Nature relatedness, flow experience, and environmental behaviors in nature-based leisure activities. *Frontiers in Psychology*, 15, 1397148. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1397148>
- Aksu, H. S. (2024). Açık alan rekreasyonunun psikolojik, sosyal ve fiziksel iyi oluş üzerindeki çok boyutlu etkileri. *Journal of Management, Tourism and Foresight*, 1(1), 63-89.
- Alavcı, T., Gümüş, G., Tekin, M. E., Tekeş, B., & Üzümcüoğlu, Y. (2021). Kişilik özellikleri ve risk algısının motosiklet kullanım tarzı ile ilişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 299-320. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.536737>
- Alim, M. N., & Abdul Razak, Z. A. (2024, August 28-29). *Incorporating outdoor recreational activities into fitness routine among university's students*. In Proceedings of the 1st International Summit Conference on Exercise Science, Sports Management, Outdoor Recreation, and Physical Education, Malaysia (pp. 125-131). <https://ir.uitm.edu.my/id/eprint/106573/1/106573.pdf>
- Ardahan, F., & Güleç, S. (2020a). Bireyleri motosiklet kullanmaya motive eden faktörlerin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(73), 237-253. <https://doi.org/10.17755/esosder.522372>
- Ardahan, F., & Güleç, S. (2020b). Developing and doing validity and reliability of the motivational factors scale of recreational motorcycle usage. *Journal of Social Sciences & Humanities*, 4(3), 129-144. <https://doi.org/10.46291/ISPECIJSSHvol4iss3pp129-144>
- Ardahan, F., & Güleç, S. (2020c). Eğlence amaçlı motosiklet kullanıcılarının profili: Türkiye örneği. *ISPEC Uluslararası Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(3), 212-240. <https://doi.org/10.46291/ISPECIJSSHvol4iss3pp212-240>
- Ayhan, C. (2017). *Aktif sporcuların rekreatif etkinliklere katılımlarına engel oluşturabilecek faktörlerin yaşam tatmini ve yaşam kalitesi üzerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi.
- Bratman, G. N., Daily, G. C., Levy, B. J., & Gross, J. J. (2015). The benefits of nature experience: Improved affect and cognition. *Landscape and Urban Planning*, 138, 41-50. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2015.02.005>
- Broughton, P. (2008). Flow, task capability and powered two-wheeler (PTW) rider training. *Proof Copy*, 111415.
- Cerit, Y. (2008). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 3-13.
- Csikszentmihalyi, M. (2017). *Akış* (1. Baskı). Buzdağı yayınları.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 269-283.
- Çetinkaya, S., & Eskici, M. (2018). Öğretmenlerin öğretmeye yönelik metaforik algıları. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 24, 253-271. <http://dx.doi.org/10.29329/mjer.2018.147.14>
- Ertaş, M. (2020). Rekreatif amaçlı seyahat eden motosiklet kullanıcılarının sosyal kimlikleri üzerine bir ölçek geliştirme çalışması. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 621-640. <https://www.tutad.org/index.php/tutad/issue/view/13>
- Ertaş, M., & Aktaş, G. (2017, Kasım 9-12). *Sosyal kimlik kuramı: Motosiklet kullanıcılarının incelenmesi*. 4. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi, Aydın, Türkiye.
- Ertaş, M., & Aktaş, G. (2019). Rekreatif gruplara üyelik: Motosiklet grupları üzerine bir inceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(1), 19-30. <https://doi.org/10.17123/atad.580615>

- Ertaş, M., & Aktaş, G. (2022). Motives and constraints of motorcycle leisure through the lens of serious leisure: scale development. *Tourism Recreation Research*, 1-14. <http://dx.doi.org/10.1080/02508281.2022.2155389>
- Ertaş, M., & Can, B. K. (2021). Motosiklet kullanımında risk alma davranışları ölçeği: Türkçeye uyarlama çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 1311-1327. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.703241>
- Eryılmaz, G., & Unur, K. (2019). Açık alan rekreasyon etkinliklerine katılan bireylerin pozitif ve negatif duygu durumlarının karşılaştırılması. *Gastoria: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(4), 562-578. <https://doi.org/10.32958/gastoria.577011>
- Flick, U. (2014). *Qualitative data analysis. An introduction to qualitative research*. London: Sage Publications Ltd, 365-376. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.11809.22887>
- Frash R.E., Blose, J.E., Smith, W.W., & Scherhag, K. (2018). A multidisciplinary marketing profile of motorcycle tourists: Explorers escaping routine to find flow on scenic routes. *Tourism Recreation Research*, 43(4), 432-444.
- Geçit, Y., & Gençer, G. (2013). Sınıf öğretmenliği 1. Sınıf öğrencilerinin coğrafya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi (Rize Üniversitesi Örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 1-19.
- Gülbahar, D. O. (2024). *Elektrikli bisiklet ve motosiklet kazalarında erişkin tipi dikkat eksikliği ve hiperaktivite/dürtüsellik bozukluğu (DEHB) ilişkisi*. [Yayımlanmamış uzmanlık tezi], Pamukkale Üniversitesi.
- Güvenol, B., Sarıbaş, Ö., & Taş, İ. (2024). Açık alan rekreasyon mekânlarında sosyal yakınlık ve iyi oluş. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 35(2), 85-102. <https://doi.org/10.17123/atad.1555011>
- Jackson, S. A., Eklund, R. C., Gordon, A., Norsworthy, C., Mackenzie, S. H., Hodge, K., & Stephen, S. A. (2023). Flow and outdoor adventure recreation: Using flow measures to re-examine motives for participation. *Psychology of sport and exercise*, 67, 102427. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2023.102427>
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme* (6. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kern, L., Geneau, A., Laforest S., Dumas, A., Tremblay, B., Goulet, C., Lepage, S., & Barnett, T.A., (2014). Risk perception and risk-taking among skateboarders. *Safety Science*, 62, 370-375. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ssci.2013.08.009>
- Kim, S. S., Scott, D., & Crompton, J. L. (1997). An exploration of the relationships among social psychological involvement, behavioral involvement, commitment, and future intentions in the context of birdwatching. *Journal of Leisure Research*, 29(3), 320-341. <http://dx.doi.org/10.1080/00222216.1997.11949799>
- Koba, Y., & Alkan, C. (2023). Açık alan rekreasyon aktivitesi olarak dağcılık faaliyeti ve yaşam doyumu ilişkisi. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 6(1), 205-219. <https://doi.org/10.53353/atrss.1179992>
- Kodaş D, Kodaş B., & Arıca R. (2015, Kasım 5-7). *Yiyecek-içecek çalışanlarının serbest zaman tatmin düzeyleri ile serbest zamanda algılanan özgürlüklerinin incelenmesi*. 3.Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Eskişehir.
- Korpela, K., Borodulin, K., Neuvonen, M., Paronen, O., & Tyrväinen, L. (2014). Analyzing the mediators between nature-based outdoor recreation and emotional well-being. *Journal of Environmental Psychology*, 37, 1-7. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.jenvp.2013.11.003>
- Kovacsik, R., Soós, I., de la Vega, R., Ruiz-Barquín, R., & Szabo, A. (2020). Passion and exercise addiction: Healthier profiles in team than in individual sports. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18(2), 176-186. <http://dx.doi.org/10.1080/1612197x.2018.1486873>
- Lakmali, U., Weerakoon, R., Wahigaldeniya, D., Vitharana, S., & Abeysignhe, C. (2021). Examine challengers and barriers behind decision making of University students' recreation participation: *The case from Sri Lanka*.
- Lauckner, H., Gallant, K., Akbari, M., Tomas, G., Pride, T., & Hutchinson, S. (2022). Picturing recreation: Newcomers' perspectives on experiences of recreation. *Journal of International Migration and Integration*, 23(1), 1-23. <https://doi.org/10.1007/s12134-021-00921-2>
- Mancin, P., Ionel, M. S., Cerea, S., Riva, E. F., Rapisarda, M., & Ghisi, M. (2025). Riding with the flow: study on intrinsic motivation, dispositional flow, and sensation seeking among Italian motorcycle racers. *Frontiers in Sports and Active Living*, 7, 1501123.

- McMahan, E. A., & Estes, D. (2015). The effect of contact with natural environments on positive and negative affect: A meta-analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 10(6), 507-519. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/17439760.2014.994224>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Saçlı, Ç., & Kahraman, C. Ö. (2019). Açık alan rekreasyonu olarak yamaç paraşütü etkinliğine katılanların motivasyonları ve etkinlik memnuniyetlerinin belirlenmesi: Arsuzfest örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1249-1269. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.498463>
- Saka, T., Gümüşgöl, C., & Gümüşgöl, O. (2023). Ev hanımlarının sportif rekreasyon katılımlarının yaşam doyumu ve mutluluk üzerine etkisinin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 7(2), 131-139. <https://doi.org/10.55238/seder.1291111>
- Şen, M. B. (2022). *Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve mutluluk düzeylerinin rekreatif aktivitelere katılma durumlarına göre incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.
- Tikhonov, P., Levchuk, A., Trufanov, A., Efimtsev, A., & Zubkov, M. (2024). Addiction-like alterations of brain activity in recreational video gamers detected via the cue-reactivity fMRI experiment. *Computers in Human Behavior*, 152, 108052. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.108052>
- Türkay, O., Dilmaç, E., & Taşarer, E. (2024). Turizmin “Özgürlük” ve “Yolda Olmak” hâli: Türkiye’deki karavan turistlerini anlamaya yönelik bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 385-408. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.1288640>
- Uttra S., Jomnonkwo S., Watthanaklang D., & Ratanavaraha V. (2020). Development of self-assessment indicators for motorcycle riders in Thailand: Application of the motorcycle rider behavior questionnaire (MRBQ). *Sustainability*, 12(7), 2785. <https://doi.org/10.3390/su12072785>
- Will, S., Metz, B., Hammer, T., Mörbe, M., Henzler, M., Harnischmacher, F., & Matschl, G. (2020). Methodological considerations regarding motorcycle naturalistic riding investigations based on the use of g-g diagrams for rider profile detection. *Safety Science*, 129, 104840. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2020.104840>
- Yetim, A. A., & Kalfa, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin sporla ilgili metaforik algıları ve spor etkinliği dersi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 41-54. <https://doi.org/10.33689/sportmetre.467650>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (12.Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, Ö. C., Kalkavan, A., & Kavalcı, İ. (2024). Sporcuların rekreasyon deneyim tercihleri ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 116-130. <https://doi.org/10.52272/srad.1593774>
- Yousif, M.T., Sadullah, A.F.M., & Kassim, K.A.A. (2020). A review of behavioural issues contribution to motorcycle safety. *IATSS Research*, 44(2), 142-154. <https://doi.org/10.1016/j.iatssr.2019.12.001>
- Yumuk, E. D. (2019). *Heyecan arayışı ile yaşam doyumu ve serbest zamanda algılanan özgürlük düzeyi ilişkisi: İzmir korku evleri örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa Celal Bayar Üniversitesi.